

Тема 9. Народногосподарське планування природокористування.

1. Завдання, суть та основи планування раціонального природокористування.
2. Система показників та основні напрямки вдосконалення планування в системі природокористування.
3. Суть та структура господарського механізму природокористування.
4. Особливості застосування господарського розрахунку в екологічній сфері.

1. Планування природокористування повино забезпечувати розширене відтворення природних ресурсів і ефективність природокористування.

Перша задача вирішується шляхом планування співвідношень темпів росту і розвитку природовідновлюваних, природоексплуатаційних і ресурсозберігаючих виробництв, визначення пріоритетності затрат на охорону вод, повітря, ґрунтів і природи в цілому на основі екологічних оцінок галузей і підприємств з урахуванням їх концентрації і розміщення на конкретній території.

Для реалізації другої задачі потрібно враховувати і планувати всі затрати, в тому числі і витрати на охорону природи, а також народногосподарські результати, включаючи екологічний ефект.

В основу планування природокористування покладені ряд передпланових і планових документів:

-комплексна програма розвитку науково-технічного прогресу (Постанова Каб, Мін. від 22 червня 1994 р. №429 " Про реалізацію пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки ")

Містить два пріоритетних напрямки розвитку науки і техніки в області природокористування:

1. Охорона навколишнього природного середовища.
2. Екологічно чиста енергетика і ресурсозберігаючі технології,

3. -генеральні схеми розвитку і розміщення продуктивних сил

-схеми районного планування в яких проектується використання конкретних територій і висвітлюються зв'язані з цим питання охорони природи;

-територіальні комплексні схеми охорони природи, які включають комплекс природоохоронних заходів

Метою цих схем являється зменшення забруднення навколишнього природного середовищу попередження його деградації і забезпечення найбільш ефективного використання природних і ресурсів даної території (міста, ТВК; економічного району, природного об'єкту).

Планові документи включають, як правило перспективні і поточні плани. Поточні плани (річні) охорони природи складаються самостійно підприємствами - {об'єднаннями} на основі контрольних цифр.

План охорони природи включає наступні розділи :

- охорону повітряного басейну;
- охорону і раціональне використання земель;
- охорону і раціональне використання лісових ресурсів;
- організація заповідників, природних національних парків, заказників і інших природоохоронних територій;
- охорону і відтворення диких птахів і тварин;
- відновлення рибних запасів;
- охорону надр і раціональне використання мінеральних ресурсів;
- розробку регіональних схем охорони природи і раціонального використання ПР;
- ввод в дію природоохоронних об'єктів за рахунок капітальних вкладень і будівельно-монтажних робіт.

2. Природокористування планується з допомогою системи натуральних і вартісних показників. Вона включає в себе :

- показники викидів(обсяги викидів пилю в атмосферу, маса скидів);
- показники якості НПС (концентрація шкідливих речовин в атмосфері, водному середовищі і т.д);
- показники наявності і складу ПР;
- технічні показники (потужність очисних споруд, водогосподарські потужності);
- економічні показники (капітальні вкладення і поточні затрати на природоохоронні природоексплуатаційні заходи, економічна оцінка ПР і природоохоронних заходів).

Державні плани економічного і соціального розвитку країни повинні включати крім розділу «Охорона природи» такі розділи : «Використання водних ресурсів», «Підвищення ефективності використання і посилення режиму економії сировинних, паливо-енергетичних і інших матеріальних ресурсів».

При плануванні природокористуванні використовуються такі методи: балансовий, аналітичний, нормативний.

Важливим напрямком вдосконалення планування і управління в системі природокористування є програмно-цільовий метод. Під програмою розуміють узгоджену по ресурсах, термінах, виконавцях систему заходів, які виконуються незалежно від їх галузевої підпорядкованості для реалізації поставленої мети. Програма природоохоронних заходів – це комплекс документів перспективного планування, орієнтований на досягнення кінцевої мети.

Така програма виражає загальні інтереси суспільства і є плановим документом, обов'язковим для виконання. Вона узгоджується з галузевими планами виробничо-фінансової діяльності, капітального будівництва,

фінансового, трудового і матеріально-технічного забезпечення. Основними напрямками вдосконалення н.г планування є :

- перехід до економічних методів на основі контрольних цифр, які включають показники економічної оцінки ПР
- застосування довгострокових стабільних економічних нормативів
- застосування державних замовлень в системі природокористування
- перехід на господарський механізм природокористування.

Завдання: 3, 4 питання законспектувати самостійно. Л-ра: 2, 3, 6, 8.

Список рекомендованої літератури:

1. Неверов А.В. Экономика природопользования.-Минск: Вмспная школа, 1990.-216с.
2. Природопользование в системе управления. (Г.М.Мкртчян, Л.А.Бондаренко и др.) - Новосибирск: Наука, 1991.-216с.
3. Голуб А.А. Экономические методы управления природопользованием, М., Наука, 1993.
4. Примак Л.В. Защита окружающей среды на гиредприятиях стройиндустрии. Киев, Будивельник, 1991.
5. Генсірук С.А. Регіональне природокористування: Навч. посібник, Львів: Світ, 1992.
6. Руснак П.П. Экономика природокористування. К.,Вища школа, 1992.
7. Жарков И.А., Жадан О.И. Хозяйственная деятельность и состояние окружающей среды. К.: Наукова думка, 1989.
8. Хачатуров Т.С. Экономика природопользования.-М.: из-во Московский университет, 1991.
9. Реймерс И.Ф. Природопользование. Словарь - справочник.- М.: Мьісль, 1990.
10. Врублевська О.В. Конспект лекцій з економіки природокористування.- Львів: 2003.

11. Крячило М.П. Основи екології та економіки природокористування: Навчальний посібник.- К.: Крамар, 198.
12. Софронов Т.А. Екологічні основи природокористування.: Навчальний посібник.- Лівів, 2003
13. Управління земельними ресурсами. - Навчальний посібник (В.В. Горлачук, В.П. Вюн).: Миколаїв, 2002.
14. Царенко О.М. Основи екології та економіки природокористування: Навчальний посібник.- Суми: Університетська книга, 2001.